

گزارش «وطن امروز» درباره هزینه های اقتصادی اغتشاشات اخیر

اغتشاش علیه اقتصاد

بی ثباتی اقتصادی، عدم تشکیل سرمایه خارجی و داخلی، پیش بینی ناپذیر شدن اقتصاد و رشد قیمت ارز از اصلی ترین آسیب های بلندمدت اغتشاشات خیابانی است

نوشته: «بعد از آنکه تلاش های مان برای آغاز مذاکره با ایران رد شد و در شرایطی که این کشور وارد چرخه هرج و مرج و سرکوبگری بیشتر می شد، ما راهبردها را به سمت دومین گام راهبرد منع اشاعه ای خودمان تغییر دادیم: یعنی بسیج کردن جامعه بین الملل برای اعمال تحریم های اقتصادی سخت و چندجانبه ای که می توانست ایران را وادار به حضور در میز مذاکره کند.»

در حال حاضر نیز همان پازل سال ۸۸ در حال تکرار است؛ پس از آنکه دولت سیزدهم توانست با عضویت کامل در پیمان همکاری شانگهای و خنثی سازی تحریم ها، اقدامات دشمنان را خنثی و آنان را مجبور به قبول شرایط ایران در میز مذاکرات کند، اغتشاشات و آشوب های اخیر اما باعث شد دشمنان مجددا در خیال خام افزایش نارضایتی ها در پی افزایش تحریم ها و تبدیل آن به اهرم فشار در میز مذاکرات فرو برونند. حال این اغتشاشگران هستند که بستر تحریم های جدید و اجماع سازی علیه ایران را ایجاد خواهند کرد تا آمریکا با استفاده از این اهرم فشار بتواند در پای میز مذاکره، مطالبات خود را به جمهوری اسلامی تحمیل و امتیازات زیاده خواهانه را وصول کند.

بورس و ارزش پول ملی، قربانی اغتشاشات

به عقیده کارشناسان اقتصادی، رابطه مستقیمی میان امنیت و ثبات با حضور سرمایه در اقتصاد و بازارهای مختلف وجود دارد، بنابراین چه در بعد خارجی و چه از جنبه داخلی، امنیت حاکم بر کشور می تواند نویدبخش حضور سرمایه گذاران خارجی و نیز اقبال بیشتر سرمایه گذاران داخلی برای حضور در اقتصاد و بازار سرمایه باشد، چراکه امنیت و آرامش در کشور منجر به ثبات اقتصادی و پیش بینی پذیری اقتصاد کشور می شود که این ۲ مؤلفه از مزوومات شکل گیری سرمایه گذاری و رشد اقتصادی در کشور است.

بر این اساس زمانی که صحبت از حضور نقدینگی در بورس می شود، موارد و عوامل اثرگذار بر افزایش ریسک بازار سهام از جمله تجمعات غیرقانونی و آشوب ها می تواند به عنوان مانعی جدی در این زمینه مطرح باشد. همچنین زمانی که بحث اغتشاشات، آشوب ها و تجمعات غیرقانونی پیش می آید، چشمانداز سودآوری در آن شرکت با ایهام مواجه می شود که این موضوع به عنوان یکی از عوامل بازدارنده در رشد و بهبود اقتصاد و در پی آن بازار سرمایه مطرح است. تجمعات غیرقانونی و اعتراضات که در برخی موارد به تخریب اموال عمومی می انجامد، می تواند به عنوان یکی از عوامل گریز سرمایه از اقتصاد و بازار سهام کشور مطرح باشد.

به طور معمول سرمایه و سرمایه گذاران در اقتصادی رشد و بویایی دارند که در آن امنیت وجود داشته باشد بنابراین تجمعات مردمی می تواند به عنوان یکی از تهدیدهای مهم و تاثیرگذار بر روند حرکت اقتصاد بویژه بازار سرمایه مطرح باشد.

تجمع های اخیر علاوه بر اینکه موجب گریز سرمایه از اقتصاد و همچنین بازار سهام می شود، در بعد ملی و خارجی به اقتصاد کشور و بازار سهام مطرح باشد. بر این اساس باید توجه داشت هرگونه تنش، آشوب و ناامنی باعث ترس و نگرانی در میان سرمایه گذاران می شود که سرمایه گذاران بازار سهام نیز از این قاعده مستثنی نیستند.

بدون شک یکی از دلایل ریزش چند روز گذشته شاخص بورس و قیمت ها، حواشی مربوط به تجمعات غیرقانونی و آشوب ها بود. از ۲۶ شهریورماه که آشوب های اخیر آغاز شد تا روز گذشته ۱۸ مهرماه، شاخص کل بورس بیش از ۸۵ هزار واحد کاهش یافته است و از رقم یک میلیون و ۳۹۰ هزار واحد به کمتر از یک میلیون و ۳۰۵ هزار واحد رسیده است.

همچنین در این مدت ارزش پول ملی به واسطه ناامنی ها در کشور، بشدت کاهش یافته است؛ از ۲۶ شهریورماه که هر دلار آمریکا در بازار آزاد با قیمت ۳۱ هزار و ۵۰۰ تومان می شد، قیمت دلار با آغاز اغتشاشات روند صعودی به خود گرفت تا جایی که روز دوشنبه ۱۱ مهرماه نرخ دلار رکورد تاریخی خود را شکست و به رقم ۳۳ هزار و ۵۰۰ تومان رسید.

از دست داده اند و ممکن است تحت تاثیر نوسان های کوتاه مدت باشند.

اغتشاشات، زایشگاه تحریم ها

اگرچه در نگاه اول اغتشاشات و ناآرامی ها در کشور، جنبه سیاسی و اجتماعی دارند اما تجربه نشان داده است تبعات اقتصادی آن بویژه در حوزه بین الملل دوچندان است. با نگاهی به تحولات یک دهه اخیر، می توان دریافت با وقوع هرگونه آشوب و ناامنی در کشور، سیگنال ضعف و چنددستگی در کشور برای دشمنان غربی ارسال شده است که همین امر انگیزه آنان را برای افزایش فشارهای اقتصادی و سیاسی افزایش می دهد، چراکه گمان می کنند افزایش تحریم های اقتصادی و افت معیشت مردم، می تواند بر آتش اغتشاشات بیفزاید.

بسیاری از کارشناسان اعتقاد دارند فتنه ۸۸ تاثیر تجمعات مردمی در وضع تحریم های شدید علیه ایران داشت و می گویند فتنه ۸۸ مقامات آمریکایی را به این نتیجه رساند که می توانند با افزایش فشارهای اقتصادی از طریق تشدید تحریم ها و آغاز جنگ اقتصادی، شکاف بین مردم و حاکمیت را زنده نگه دارند تا ایران بر اثر فشارهای داخلی مجبور به تغییر رفتار در مساله هسته ای و سایر مسائل به نفع آمریکا شود. در همین رابطه ریچارد نفیو، معاون وقت وزارت خزانه داری آمریکا و طراح تحریم ها علیه ایران در دولت اوباما، در کتاب خاطرات خود با عنوان «هنر تحریم ها، نگاهی از درون میدان» با تاکید بر اینکه اعتراض ها به نتیجه انتخابات سال ۸۸، کاخ سفید را به این نتیجه رساند که با توجه به تضعیف دولت ایران، امکان توافق وجود ندارد و آمریکا باید تحریم های علیه کشورمان را تشدید کند، نوشت: «در نوامبر ۲۰۰۹ (آذر ۸۸) اوباما به سفیر آمریکا در سازمان ملل (خانم رایس) و وزیر خارجه (خانم کلینتون) و یک وزیر دیگر اجازه داد تا سه برنامه های خود برای تحریم را پیش ببرند.»

همچنین باراک اوباما، رئیس جمهور وقت آمریکا در کتاب خاطرات خود با عنوان «سرزمین موعود» که اخیرا منتشر شده است، با اشاره به اعتراضات صورت گرفته به نتایج انتخابات ریاست جمهوری ایران در سال ۸۸،

به دلیل محدودیت های اعمال شده روی اینترنت به دلیل ملاحظات امنیتی در زمان آشوب ها، کسب و کارهای اینترنتی نیز از این اردو کشی های خیابانی در امان نماند و مورد آسیب واقع شد.

در همین باره سازمان نظام صنفی رایانه ای تهران طی مطالعه ای به نتایج مشابهی دست پیدا کرده است. بر اساس این پژوهش که در هفته های اخیر انجام شده، در طول ۵ روز منتهی به دهم مهرماه سال جاری، ۱۰۴

شرکت زیرمجموعه این سازمان با چالش های متعددی مواجه شدند به طوری که ۴۷ درصد از کسب و کارهای زیرمجموعه آن، بیش از ۵۰ درصد از درآمد خود را از دست داده اند. نصر بر اساس این آمار تخمین زده که اگر اختلالات اینترنت همچنان ادامه پیدا کند، ۷۳ درصد از کسب و کارهایی که کمتر از ۵۰ نفر نیروی کار دارند، روزانه ۵۰ میلیون تومان زیان بینند.

داده های این سازمان که به تازگی منتشر شده، نشان می دهد تعداد شرکت هایی که در این مدت با کاهش فروش و درآمد مواجه نبودند، صفر درصد بود. در واقع بیش از ۴۱ درصد از شرکت ها اعلام کرده اند ۲۵ تا ۵۰ درصد از درآمد خود و حدود ۴۷ درصد از آنها بیش از ۵۰ درصد فروش خود را از دست داده اند. ۱۱ درصد از شرکت ها نیز کمتر از ۲۵ درصد از درآمد خود را

بازار سهام امری بدیهی است.

ضربه اغتشاشات به مسیر دیپلماسی اقتصادی

توسعه دیپلماسی اقتصادی با همسایگان و رابطه متوازن با کشورهای مختلف دنیا از اولویت های دولت سیزدهم محسوب می شود و از ابتدای شکل گیری دولت نیز سفرهای مختلفی از سوی اعضای مختلف کابینه به این کشورها انجام شده با ایران میزبان برخی رؤسای جمهور یا وزرای کشورهای همسایه برای تقویت دیپلماسی اقتصادی بوده است. یکی از مسیرهای خنثی سازی تحریم ها، توسعه تجارت با کشورهای منطقه به عنوان بازاری بزرگ از محصولات و خدمات گوناگون است. سفرهای مقامات کشورها به تهران، عضویت دائم ایران در پیمان شانگهای، سفرهای رئیس جمهور و اعضای اقتصادی کابینه به کشورهای مختلف، نقش موثر ایران در نشست سران کشورهای حاشیه خزر و... از جمله اقداماتی بوده که در راستای افزایش سطح روابط اقتصادی ایران با سایر کشورها می توان نام برد. ثمره این اقدامات می تواند منجر به افزایش سرمایه گذاری خارجی در اقتصاد ایران، ورود سرمایه گذاران مختلف به بازار ایران و افزایش حجم تجارت کشور شود که با بروز اغتشاشات، سطح ناامنی در اقتصاد نیز افزایش یافته و عملا به دلیل افزایش ریسک سرمایه گذاری، تمایل سرمایه گذاران خارجی برای ورود به بازار کاهش خواهد یافت. این اتفاق تدوین مسیری که دولت سیزدهم در راستای گسترش همکاری های خود با کشورهای مختلف ایجاد کرده را با کندی روبه رو خواهد کرد و آسیب آن دامن گیر عموم جامعه خواهد بود.

آسیب پذیری مشاغل از کسبه بازار تا کسب و کارهای اینترنتی

آشوب های خیابانی، مشاغل محل های مورد نزاع و بازاری را نیز تحت تاثیر منفی قرار داد. مغازه دارهایی که به دلیل آشوب ها نزدیک غروب کسب و کارشان را تعطیل می کنند و دستفروشانی که عمدتا از طبقه پایین تر درآمدی هستند به دلیل آشوب مجبور می شوند بعد از ظهر زودتر بساط خود را جمع کنند نیز از اغتشاشات اخیر آسیب های جدی دیدند. همچنین

گروه اقتصادی: ۳ هفته از اردو کشی های خیابانی که ابتدا به دلیل درگذشت خانم مهسا امینی بود و رفته رفته جریانات خاص شروع به بهره برداری از آن کردند و رنگ و بوی اغتشاش به خود گرفت، می گذرد.

فارغ از هزینه های مشهود اجتماعی، سیاسی و اقتصادی این اتفاق که می توان آنها را در تخریب اموال عمومی، بر هم زدن نظم عمومی، شنیده نشدن برخی مطالبات، شهادت نیروهای انتظامی و امنیتی، جریحه دار شدن افکار عمومی و... مشاهده کرد، این صحنه آرایی باعث هزینه های عمیق اقتصادی نیز می شود که می تواند آسیب هایی به اقتصاد در حال توسعه کشورمان وارد کند. به صورت کلی پیامد هرج و مرج در خیابان خود را با بی ثباتی و فرار سرمایه از اقتصاد نشان می دهد؛ مشهور است که سرمایه ترسو است. پرواض است اگر در اقتصادی سرمایه گذاری متوقف شود به دنبال آن باید منتظر توقف تولید، اشتغال و تمام بایسته های اولیه حرکت رو به رشد یک اقتصاد باشیم. کما اینکه تجربه سال های ۹۶ و ۹۸ هم گویای آن است که نابسامانی اقتصادی و عدم تشکیل سرمایه یکی از پیامدهای بر هم زدن نظم عمومی بوده است.

در کنار تمام موارد مطرح شده این موضوع را باید عنوان کرد که در یک دهه گذشته حال و روز اقتصاد مناسب نبوده و به دلیل سیاست های اشتباه دولت های دوازدهم و یازدهم، مردم یکی از بدترین دوران زندگی خود را از نظر معیشتی سپری کرده اند و شاید همین موضوع خود بنزینی بر آتش خشم عمومی باشد.

به گزارش «وطن امروز» وجود امنیت عمومی در جامعه و حس اطمینان نسبت به آینده، ابتدایی ترین ویژگی هایی است که لازمه ایجاد ثبات در متغیرهای اقتصادی می شود. هنگامی که نظم عمومی برقرار نباشد و ناامنی در فضای عمومی کشور برقرار شود، رنگ شروع نوسانات متغیرهای مختلف اقتصادی به صدا درمی آید. به دلیل به هم پیوستگی بخش های مختلف اقتصاد، نوسانات یک بخش از اقتصاد علاوه بر اینکه سایر اجزای اقتصاد را تحت تاثیر قرار می دهد، منجر به تشدید فضای ناامنی شده و عملا همچون آتش زیر خاکستر شعله ور خواهد شد. تشدید نوسانات بخش های مختلف اقتصاد، امنیت سرمایه گذاری را به پایین ترین حد خود می رساند و تیغ برش ابزارهای سیاستی جهت اصلاح رونق را کندتر خواهد کرد.

ثبات در متغیرهای اقتصادی و وجود اطمینان نسبت به آینده با رشد سرمایه گذاری همراه است. در حال حاضر بروز اغتشاشات در برخی نقاط کشور که حدود ۳ هفته ای از شروع آن می گذرد موجب بروز موجی از نوسانات و نوسانات مختلف همچون بورس، ارز و... شده است. وقتی بی اطمینانی در فضای عمومی اقتصاد به وجود می آید به این معناست که ریسک سرمایه گذاری افزایش یافته و افراد سرمایه های خود را از محل های سرمایه گذاری شده خارج خواهند کرد. خروج نقدینگی از بازار سرمایه و ریزش های بورس در طول این مدت حاکی از همین مساله است. در واقع این اغتشاشات در خیابان ها صورت می گیرد اما پس از آشوب های آن در تابلوهای معاملاتی، وضعیت بنگاه های تولیدی و در نهایت رفاه مصرف کنندگان کالاها و خدمات مختلف قابل مشاهده است.

خرم دلا نیز از دیگر متغیرهایی است که در اقتصاد ایران اثرات قابل توجهی را بر بخش های مختلف می گذارد و از دیگر پارامترهایی است که با افزایش آشوب های اخیر نوساناتی را تجربه کرده است. گفتنی است بخش قابل توجهی از اثرات نوسان ارز بر اقتصاد اثر روانی و انتظارات تورمی است، در حقیقت ممکن است در متغیرهای موثر بر این نرخ تغییری ایجاد نشده باشد، افزایش نرخ ارز با یک وقفه زمانی در افزایش قیمت کالاها و خدمات مورد نیاز مردم اثرگذار است.

توکش آشوب های خیابانی روی تابلوی قرمز بورس

یکی از اصلی ترین عوامل موثر بر نوسانات اخیر بازار سهام را می توان اغتشاشات اخیر دانست. آشوب های خیابانی با افزایش سطح ریسک سرمایه گذاری در بازار سرمایه، مسیر قرمز بومی این بازار را فراهم کرد. هنگامی که فضای عمومی کشور تحت تاثیر رخدادهای همچون اغتشاشات قرار می گیرد کاهش ارزش پول ملی و نوسان

هزینه اغتشاشات از زبان اقتصاددانان

فضای مبهم و غبار آلود اقتصادی

مبهمی برای مردم است، این وقایع و اتفاقات این ابهام را بیشتر، بدتر و تشدید می کند و حتی به سمت تیره شدن بیشتر سوق می دهد و مجموعا خیلی از افراد که می خواهند به سمت تولید و سرمایه گذاری بروند، به این نتیجه می رسند که الان وقت مناسبی نیست و باید دست نگه دارند و منتظر شوند ببینند چه اتفاقی خواهد افتاد. ما باید سعی کنیم به عنوان سیاست گذار اقتصادی، اگر می خواهیم به یک تفاهم برسیم در مناسبات بین المللی این تفاهم و معامله تبدیل به یک پروژه و اتفاقات، مشخص و شفاف باشیم؛ مشخص باشد که این موارد در آینده ثمر می دهد، این چشم انداز می تواند کمک کند تا مردم احساس کنند آینده مناسبی در کار است و چه کشورهایی با ما در یک پروژه کار می کنند و به نتیجه می رسانند که قطعا در اقتصاد کشور هم تاثیر گذار است.

حسین درودیان، کارشناس اقتصادی: من اول بگویم که فکر می کنم این اتفاقات از اقتصاد تاثیر می گیرد. درست است که علی الظاهر مطالبات اجتماعی است ولی مساله اصلی این است که ما اقتصادمان حدود ۱۰ سال است که رشد نکرده و در واقع درآمد سرانه مردم کاهش پیدا کرده است و افق و چشم انداز اقتصادی هم مبهم است، یعنی در واقع مشخص نیست که برنامه اقتصادی ما در داخل چه هست.

در محیط اقتصادی مشخص نیست در مذاکرات چه اتفاقی قرار است بیفتد و اساسا اگر با آنها به توافق برسیم، چه گشایش اقتصادی ایجاد خواهد شد، فضا، فضای مبهمی برای اقتصاد ما است و من فکر می کنم این فشارها در واقع موجب بروز برخی نارضایتی ها می شود. یعنی اگر ما می گوئیم فضای اقتصادی مان و آینده اقتصاد براساس روند کنونی آینده

کاهش جذب سرمایه گذاری خارجی

مسعود براتی، معاون سازمان سرمایه گذاری خارجی: یک اصل کلی وجود دارد که سرمایه ترسو است، زمانی که سرمایه گذار بویژه سرمایه گذار خارجی به نوعی به هم ریختگی سیاسی و اجتماعی را در کشور هدف مشاهده می کند برای اقدام خود دچار تردید می شود. جذب سرمایه گذاری اقتصادی پیش از هر چیز به امنیت و ثبات سیاسی و اجتماعی نیاز دارد. البته به نظر می رسد یک برنامه کلانی وجود دارد که اتفاقات این چنینی روی دهد. در دولت سیزدهم پیوندهای بسیار مناسبی با دیگر کشورها در زمینه جذب سرمایه گذاری به وجود آمد که مسلم است برخی به دنبال متوقف کردن آن باشند.

ناکام ماندن پروژه های کردی

کشورهای دیگر در این کردیور را افزایش می دهد. این یعنی ریسک به نحوی تنظیم می شود که در همه ابعاد قابلیت بهره برداری داشته باشد، به معنای دیگر افزایش ریسک سرمایه گذاری در ایران از مسیر بی ثباتی و ناآرامی و از طریق ۲ شاخص اقتصادی و روانی در دستور کار برخی کشورهای رقیب است.

بی ثباتی، آشوب و اغتشاش حتما بر مسائل خرد و کلان اثرگذار است؛ تاثیر بر مسائل خرد به نحوی است که بازارها از رونق می افتند، تاثیر بر مسائل کلان هم به نحوی است که ریسک سرمایه گذاری از بین می رود. در این فضا ممکن است تعریفی به وجود بیاید که چون ارتباط ایران و روسیه به یک ارتباط خوب بدل شده است و کردیور شمال به جنوب ایران به مسیری برای دور زدن تحریم ۲ کشور اختصاص دارد، بنابراین بی ثباتی در ایران ریسک سرمایه گذاری

